

Opdyrket landskab

I skovene på Asnæs er et spændende kulturlandskab bevaret. Mest synlige er de mange gravhøje. I både Forskov og Vesterskov er der dog også velbevarede spor efter marksystemer fra bronze- eller jernalderen (1700 f.Kr. – 200 e.Kr.). Markerne kan ses som små volde og terrasser i skoven. For 3000 år siden var Asnæs altså et åbent og opdyrket landskab.

Senere i historien opgav man markerne, og Asnæs blev dækket af skov, som det blandt andet kan ses på Videnskaberne Selskabs kort fra 1771. Skoven har betydet, at fortidsminderne er bevarede til i dag, fordi området ikke har været dyrket med moderne maskiner.

Markerne mellem Forskov og Vesterskov har også været dækket af skov, men må være dyrket op, da gården Mineslund blev opført i 1798. Her og på markerne øst for Forskov må der oprindeligt have ligget lige så mange gravhøje og marksystemer, som der er i skovene i dag. Nu er de dog fjernet ved pløjning.

Cultivated landscape

Preserved in the forest on the Asnæs peninsula is a fascinating cultural landscape. Both Forskov and Vesterskov contain many burial mounds as well as traces of field systems from the Bronze or Iron Age (1700 BC – 200 AD). The fields are discernible as shallow banks and terraces in the forest. This tells us that 3000 years ago Asnæs was an open landscape under cultivation.

Later on, Asnæs was covered in forest, as it partly is today. The forest meant that the prehistoric remains have been preserved to the present time because the land has not been cultivated using modern machinery.

The modern fields between Forskov and Vesterskov were most likely cultivated when the Mineslund farm was built in 1798. Originally they would have contained just as many prehistoric remains as the woods, but these were lost when the land came under the plough.

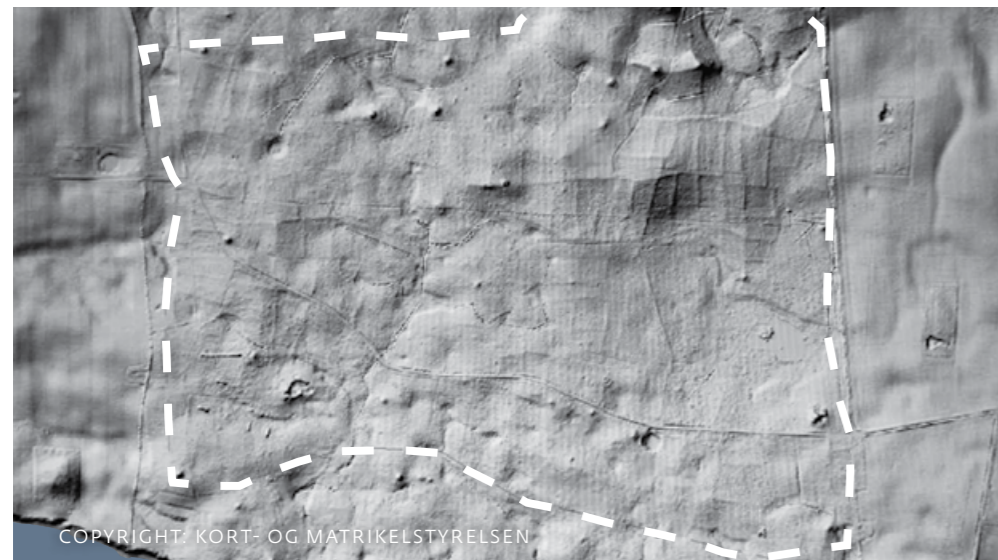

Kulturlandschaft

In den Wäldern der Halbinsel Asnæs ist eine interessante Kulturlandschaft erhalten geblieben. In den Wäldern Forskov und Vesterskov finden sich beiden viele Hügeln sowie Spuren von Ackersystemen aus der Bronze- oder Eisenzeit (1700 v.Chr – 200 n.Chr). Zu jener Zeit war Asnæs also eine offene Agrarlandschaft.

In der Folgezeit bis heute war und ist Asnæs von Wald teilweise bedeckt. Der Wald bewirkte, dass die vorgeschichtlichen Denkmäler bis heute erhalten blieben, weil das Gebiet nicht mit modernen Maschinen bearbeitet wurde.

Die neuzeitlichen Felder zwischen Forskov und Vesterskov müssen urbar gemacht worden sein, als 1798 der Hof Mineslund angelegt wurde. Hier muss es ursprünglich ebenso viele sichtbare vorgeschichtliche Denkmäler gegeben haben wie heute noch in den Wäldern. Heute jedoch sind sie durch Überpflügen verschwunden.

OLDTIDSMARKER

Inden for den stiplede linje kan man se gamle marksystemer fra bronze- eller jernalderen. Markerne kan ses som små fir-kantede felter. De enkelte marker er kun få hundrede kvadratmeter, og er i sin tid pløjet med en ard, en slags primitiv plov.

Denne helleristning fra Listleby, Bohuslän i Sverige er fra bronzealderen. En mand er i færd med at pløje marken med en ard trukket af okser. Det er et tilsvarende sceneri, man kan forestille sig udspillet på Asnæs.

VIDSTE DU ...

- at byg var den mest almindelige kornart i bronze- og jernalder.
- at spelt allerede blev dyrket i bronzealderen.
- at man ud over korn dyrkede hirse, sæddodder og hør bl. a. for at få planteolie og tekstil.

De tidligste høje

Her ligger en langdysse fra en tidlig del af bondestenalderen. Højen blev bygget for 5500 år siden. Den sydlige del af langdyssen er blevet ødelagt af kysterosion.

I 1986 udgravede Kalundborg Museum den mest truede del af højen. Her fandt man et gravkammer bygget af tømmer og sten. I graven var der intet skelet bevaret, men den døde havde en kniv af flint og to lerflasker med som gravgaver. Undersøgelser viser, at kniven har været brugt til at skære i kød. Flaskerne har sikkert indeholdt væske, muligvis øl. Det tyder på, at den døde også har fået både steg og øl med på rejsen. Nordenden af langhøjen er ikke undersøgt, men her findes muligvis yderligere gravkamre.

Lidt nord for den nærliggende feriekoloni ligger resterne af en dysse tæt op til vestsiden af skovvejen.

ØLFLASKER

Kraveflaske og øskenflaske af ler. Sådanne flasker er den almindeligste form for gravgaver i de sjællandske dysse. Lerflasker begyndte at blive lavet kort efter, at man begyndte at dyrke korn i Danmark, så de har muligvis været brugt til øl.

The earliest burial mounds

This is the site of a long barrow from the early Neolithic period. This burial mound was constructed 5,500 years ago. The southern end is now subsiding under coastal erosion.

In 1986, Kalundborg Museum excavated the most exposed end of the barrow. This revealed a burial chamber constructed from timber and stone. Although no skeleton was preserved, the deceased had been buried with a flint knife and two clay flasks as grave goods. Studies demonstrate that the knife was used for cutting meat. The flasks are likely to have contained a liquid, possibly ale. This indicates that the dead person was given both meat and ale for the journey into the afterlife. The northern end of the long barrow has not been investigated but may well contain additional burial chambers.

Just north of the nearby children's summer camp, close to the western side of the forest road, are the remains of another barrow.

KØDKNIV AF FLINT

Knive har hørt til dagligdagens uundværlige personlige udstyr. Denne kniv har været anvendt til at skære kød, og antyder dermed, at den døde har fået en steg med sig i graven.

Die frühesten Hügel

Hier liegt ein Langdolmen aus der frühen Bauernsteinzeit. Der Hügel wurde vor 5500 Jahren errichtet. Der südliche Teil wird allmählich von der Küstenerosion zerstört.

1986 grub das Museum Kalundborg den am meisten bedrohten Teil des Hügels aus. Es wurde eine Grabkammer aus Balken und Steinen gefunden. Im Grab war kein Skelett erhalten geblieben, aber der Tote hatte ein Feuersteinmesser und zwei Tonflaschen als Grabbeigaben erhalten. Es konnte festgestellt werden, dass das Messer benutzt worden war, um Fleisch zu schneiden. Die Flaschen haben sicherlich Flüssigkeit enthalten, möglicherweise Bier. Das lässt darauf schließen, dass der Tote vielleicht Braten und Bier mit auf die Reise ins Jenseits bekommen hat. Das nördliche Ende des Langdolmens ist noch nicht untersucht.

Etwas nördlich der nahe gelegenen Ferienkolonie liegen die Reste eines Dolmens etwas westlich des Waldwegs.

GRAVE AF STEN

Skikken med at bygge gravmonumenter over de døde kom næsten samtidig med, at man skiftede fra at leve som jægersamlere til at blive bønder. Gravkamrene var oftest bygget af sten. Her ses en dysse ved Nyrup.

I grupper og rækker

Gravhøje fra bronzealderen ligger ofte flere sammen. Høje kan ligge i grupper eller i rækker. I denne del af skoven har oprindeligt ligget 11 høje på række.

I 2002 udgravede Kalundborg Museum den nordlige halvdel af en af højene. Der fandtes ingen grave i højen. Det kan skyldes, at gravene som regel ligger i højenes sydlige halvdel, som i dette tilfælde var fjernet af havet.

Højen var delvist opført af sten. Stenene i højen var blevet dækket med et lag ålegræs. Ålegræsset var hentet ude i vandet. På ålegræsset var lagt græstørv, der var gravet af i et bælte rundt om højen. Højen var bygget oven på en 5000 år gammel flinthuggeplads fra bondestenalderen. I tørvens sad en hel del tilhugget flint fra flinthuggepladsen under højen.

In groups and rows

Bronze Age burial mounds are often laid out in groups or rows. This part of the forest originally contained 11 burial mounds in a row.

In 2002, Kalundborg Museum excavated the north-facing half of one of the mounds. No tomb was found inside the mound. This may be because the tombs were usually located in the south-facing part of the mounds, which in this case had been worn away by the sea.

The mound was partly constructed from stone and then covered in a layer of eelgrass harvested from the sea. The eelgrass had been covered in a layer of turf dug up from a belt around the structure itself. The mound was erected on top of a 5,000-year-old flint-working site from the Neolithic period. Embedded in the turf was a good amount of worked flint from the flint-working site beneath the mound.

Gruppen und Reihen

Oft liegen mehrere Hügel aus der Bronzezeit in Gruppen oder in Reihen zusammen. In diesem Teil des Waldes lagen ursprünglich 11 Hügel in einer Reihe.

2002 grub das Museum Kalundborg die nördliche Hälfte eines der Hügel aus. Es wurden keine Begräbnisse gefunden, was darauf zurückzuführen sein kann, dass die Gräber in der Regel in der südlichen Hälfte der Hügel liegen, die in diesem Fall vom Meer abgetragen worden war.

Der Hügel war teilweise aus Steinen errichtet. Im Inneren des Hügels waren sie mit einer Schicht Seegras bedeckt, das draußen im Wasser geholt wurde. Auf dem Seegras waren Grassoden aufgeschichtet, die in einem Gürtel um den Hügel herum gestochen worden waren. Der Hügel wurde auf einem 5000 Jahre alten Feuersteinbearbeitungsplatz aus der Bauernsteinzeit errichtet. In den Grassoden steckte eine Menge bearbeiteter Feuerstein von diesem Platz unter dem Hügel.

Højen ses her i kystskrænten før udgravningen. Under græstørvnen ligger stenlaget i røsen. Højen er bygget oven på en lille lokal højning i terrænet, hvilket har fået højen til at virke lidt større.

VIDSTE DU ...

... at der i bronzealderen var tæt sammenhæng mellem vand og begravelsen af de døde. I højen blev fundet ålegræs, andre steder i landet har tang indgået i højene. Måske skulle vandplanterne skabe forbindelse mellem den døde og vandet?

HØJEN UNDER UDGRAVNING

FÅ MERE VIDEN

Scan koden og læs mere på Museum Vestsjællands hjemmeside.

Hvad er der i højene?

De mange høje er bygget som gravmonumenter og rummer én eller flere begravelser. I årene 1917–1926 udgravede brødrene Axel og Christian Lerche fra Lerchenborg ti høje i Forskov og fire i Vesterskov. Alle 14 høje indeholdt urner med brændte ben og gravgaver fra yngre bronzealder (1100–500 f.Kr). Fundene befinder sig i dag i privateje i godset Lerchenborgs omfattende oldsagssamling.

Danmarks fortidsminder blev fredet med Naturfredningsloven af 1937. Dermed blev det forbudt at lave udgravninger i gravhøjene. I dag laves der kun undtagelsesvis udgravninger af fredede fortidsminder så som gravhøje.

I 1997 og 1998 udgravede Kalundborg Museum den sidste halvdel af en høj, der var ved at styrte i Kalundborg Fjord. I højen blev fundet seks urner med brændte menneskeknogeter og nogle få gravgaver.

Tegning af højen, der er omkranset af en randstenskæde. De fire skraverede områder er små kamre af sten med en urne i hver af dem. Højens diameter har været 12 meter.

What's inside the mounds?

The many mounds were built as burial monuments containing one or more burials. In the years 1917–1926, two brothers, Axel and Christian Lerche of Lerchenborg Palace, excavated ten mounds in Forskov and four in Vesterskov. All 14 mounds held urns containing charred bones and grave goods from the late Bronze Age (1100–500 BC). These finds are currently in private ownership in the Lerchenborg estate's extensive prehistoric collection.

Denmark's prehistoric monuments were brought under a preservation order as scheduled monuments with the Nature Conservation Act of 1937, which prohibited excavation of burial mounds. Today, excavations of scheduled monuments and mounds are only carried out on rare occasions.

In 1997 and 1998, Kalundborg Museum excavated the second half of a mound that was on the point of collapsing into Kalundborg Fjord. This mound held six urns containing charred human bones and a small volume of grave goods.

Urne under udgravning i 1997-1998. Urnen stod i et lille gravkammer sat af flade stenfliser stillet på højkant og med en flad sten i bunden. Urnen indeholdt brændte ben, sandsynligvis fra en kvinde. Som gravgave var medgivet en lille ravperle.

Was verbergen die Hügel?

Die vielen Hügel wurden als Grabdenkmäler errichtet und enthalten ein oder mehrere Begräbnisse. 1917–1926 gruben die Brüder Axel und Christian Lerche von Lerchenborg zehn Hügel im Wald Forskov und vier im Wald Vesterskov aus. Alle 14 Hügel enthielten Urnen mit verbrannten Knochen und Grabbeigaben aus der späten Bronzezeit (1100–500 v.Chr.). Die Funde befinden sich heute im Privatbesitz in der umfassenden vorgeschichtlichen Sammlung auf Gut Lerchenborg.

Dänemarks vorgeschichtliche Denkmäler wurden 1937 gesetzlich unter Schutz gestellt. Seither sind Ausgrabungen in den Grabhügeln verboten. Heute werden Ausgrabungen von geschützte Denkmäler nur selten gemacht.

1997 und 1998 grub das Museum Kalundborg die zweite Hälfte eines Hügels aus, der in den Kalundborg Fjord abzustürzen drohte. Im Hügel wurden sechs Urnen mit verbrannten Menschenknochen und einige wenige Grabbeigaben gefunden.

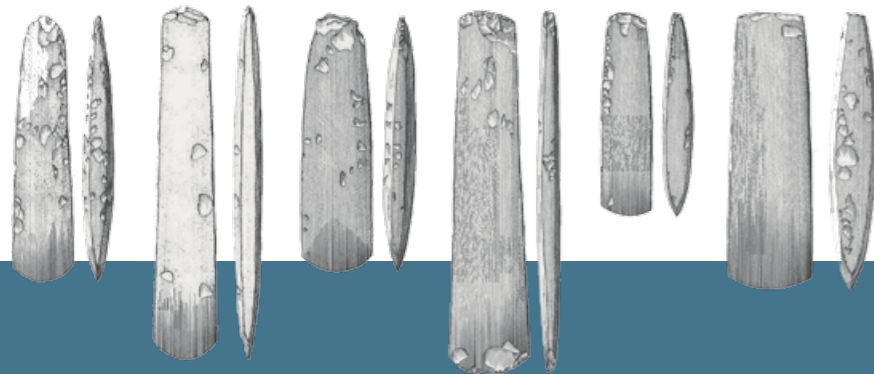
Gravgaver fra forskellige urner udgravet i 1979-1998. 1. Bronzenål 8,5 cm lang med mønster og en tynd guldtråd. 2. Små stykker bronze, 3. Ring af tynd bronzetråd, 4. lille ravperle og ravklump.

Fortiden i skoven

Forskov og Vesterskov på Asnæs rummer mange fredede fortidsminder. Mest synlige er i alt 100 gravhøje fra yngre bronzealder (1100–500 f.Kr.), hvoraf 60 høje findes i Forskov og 40 høje i Vesterskov. Desuden er her fundet gravhøje fra bondestenalder og marksystemer fra bronze- eller jernalder.

Fortidsminderne viser, at halvøen Asnæs var beboet i en stor del af oldtiden. En af årsagerne har været de store mængder flint af god kvalitet, der findes i kystskrænter og strandvolde. De mange økser og kornsegle viser, at flinten blev intensivt udnyttet i bondestenalder og bronzealder fra 4000 til 500 f.Kr.; en periode på 3500 år. Som eksempel her på ses et 5000 år gammelt økseværksted ved Melby. Her blev mere end 1000 økser fremstillet. Råstoffet til økserne kom sandsynligvis fra Asnæs.

The past in the forest

The forests of Forskov and Vesterskov on Asnæs contain many scheduled ancient monuments. The most prominent are the 100 burial mounds from the late Bronze Age (1100–500 BC), 60 of which are located in Forskov, and 40 mounds in Vesterskov. These sites also contain burial mounds from the Neolithic period and field systems from the Bronze or Iron Age.

The ancient monuments indicate that the Asnæs peninsula was inhabited for an extended period in prehistoric times. One of the reasons for this would have been the abundance of high-grade flint occurring in coastal cliffs and beach ridges. Many unfinished axes and sickles indicate that flint was used intensively in the Neolithic period and the Bronze Age from 4000 to 500 BC; a period of 3,500 years. This is exemplified by a 5,000-year-old axe workshop near Melby which produced more than 1,000 axes. The flint for these probably came from Asnæs.

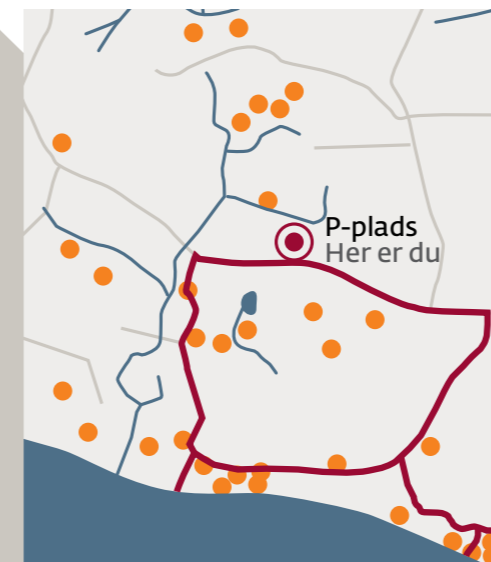

Die Vergangenheit im Wald

Die Wälder Forskov und Vesterskov auf Asnæs enthalten zahlreiche geschützte vorgeschichtliche Denkmäler. Am besten sichtbar sind insgesamt 100 Grabhügel aus der späten Bronzezeit (1100–500 v.Chr.), von denen 60 im Forskov und 40 im Vesterskov liegen. Außerdem wurden hier Grabhügel aus der Bauernsteinzeit und Ackersysteme aus der Bronze- oder Eisenzeit gefunden.

Die vorgeschichtlichen Denkmäler beweisen, dass die Halbinsel Asnæs in vorgeschichtlicher Zeit durchgängig besiedelt war. Einer der Gründe waren große Mengen Feuerstein guter Qualität, der in den Küstenhängen und Strandwällen zu finden ist. Viele Funde zeigen, dass der Feuerstein in der Bauernsteinzeit und der Bronzezeit von über einen Zeitraum von 3500 Jahren intensiv genutzt wurde. Ein Beispiel ist eine 5000 Jahre alte Axtwerkstatt bei Melby. Hier wurden über 1000 Äxte hergestellt. Der Rohstoff stammt wahrscheinlich von Asnæs.

De fredede fortidsminder ligger tæt i skovene på Asnæs. Der er næsten udelukkende tale om gravhøje fra yngre bronzealder (1100–500 f.Kr.). Det er skovene, der har bevaret højene, idet jorden her ikke har været dyrket i århundreder.

FORTIDSTUR

Hvis du følger ruten angivet med rød streg, kommer du forbi en hel del fredede fortidsminder. Undervejs er der på udvalgte steder opsat informationstavler, der fortæller om fortidsminderne, og hvad der er fundet i dem.

FÅ MERE VIDEN

Danmarks
Oldtid i
Landskabet

Fortællinger
fra Fortiden

